

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ**

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

**НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ
НАУК
УКРАЇНИ**

**КОНСУЛЬТАТИВНА
МІСІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ**

ВІЙНА В УКРАЇНІ: ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ ТА НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ

**Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції**

20 лютого 2026 року

Київ – Львів – Харків

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 25 лютого 2026 року № 8)

Упорядник:

У. О. Цмоць

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки : збірник тез
В42 Міжнародної науково-практичної конференції (20 лютого 2026 року) /
упор. У. О. Цмоць. Львів : Львівський державний університет внутрішніх
справ, 2026. 622 с.

Вміщено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки», яка відбулася 20 лютого
2026 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів,
статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

The collection contains the participants' reports of the International Scientific and Practical
Conference «The War in Ukraine: Conclusions Drawn and Lessons Not Learnt», which was
held on February 20, 2026, at Lviv State University of Internal Affairs.

The reports are published in the author's edition. The authors are responsible for the
reliability of the facts, statistical data, and the accuracy of the material presented.

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2026

Павлов І. Р., Колесніков С. Д. ЕВОЛЮЦІЯ ТАКТИКИ ТЕРОРУ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ	410
Павловська-Кравчук В. А. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З МОРАЛЬНОЮ ТРАВМОЮ У КОМБАТАНТІВ У КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ І НАПРЯМІВ ІНТЕРВЕНЦІЇ	412
Паніماش Ю. В., Харченко К. С. ПРИНЦИПИ ЗАКОННОСТІ Й ЕТИЧНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА.....	414
Панчишин А. Б. ІННОВАЦІЙНІ ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ МОДЕЛІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД	416
Парасюк В. М., Бабірад Д. В. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ МАЙНУ ФІЗИЧНИХ ОСІБ УНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ	418
Парасюк В. М., Тищенко С. С. ВІЙНА ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ЗМІНИ АБО РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРИНЦИПУ ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ ДОГОВОРУ	420
Паращук Л. Я., Одосій Л. І. РОЛЬ ВОЄННО-НАУКОВИХ ІНСТИТУЦІЙ У ФОРМУВАННІ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВВНЗ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	422
Партика С. В., Добровольський В. О. ПРАВОВІ Й ІНСТИТУЦІЙНІ ВИКЛИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ, РЕІНТЕГРАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	424
Пасєка О. Ф. ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	426
Перелигіна Л. А., Швалб А. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ БОЙОВОЇ ТРАВМИ У ВІЙСЬКОВИХ ТА АЛГОРИТМИ ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ	428
Перемибіда І. В., Перемибіда Д. О. ЗНАЧЕННЯ КООПЕРАЦІЇ РЕЛІГІЙНИХ СПІЛЬНОТ ТА ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ, ВІЙСЬКОВИХ І ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	430
Перемибіда І. В. СИСТЕМНІ НЕДОЛІКИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ І РИЗИКИ ПОВТОРНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ	433
Петрик В. Т. ЗНАЧЕННЯ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ НАЯВНОСТІ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	434
Пилипенко Л. В. ПРОФІЛАКТИКА ВИГОРАННЯ У ПСИХОЛОГІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	436
Подвезько А. О., Біляцький О. С. ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ВИКЛИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ, РЕІНТЕГРАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....	438
Політова А. С. ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ, СЕКСУАЛЬНОМУ НАСИЛЬСТВУ, ПОВ'ЯЗАНОМУ З КОНФЛІКТОМ, У ДЕРЖАВНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ	440
Полонка І. А. ЦИФРОВА ПРАВОВА ПОВЕДІНКА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ЮРИДИЧНІ НАСЛІДКИ	443

Пилипенко Л. В.,
старший викладач кафедри
практичної психології та педагогіки,
доктор філософії
(Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності)

ПРОФІЛАКТИКА ВИГОРАННЯ У ПСИХОЛОГІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасні реалії воєнного стану в Україні спричиняють все нові виклики для фахівців з психічного здоров'я, а особливо для тих, хто проходить військову (спеціальну) службу у структурних підрозділах психологічної служби сектору безпеки та оборони України. Умови постійної небезпеки, високе емоційне навантаження, робота з травматичним досвідом військовослужбовців, рятувальників, поліцейських і цивільного населення, а також поєднання професійних обов'язків із власними переживаннями війни суттєво підвищують ризик розвитку синдрому професійного вигорання в екстремальних психологів.

Професійна діяльність психологів, які працюють у секторі безпеки та оборони характеризується тривалою дією стресогенних чинників, високою відповідальністю за психоемоційний стан особового складу та необхідністю ухвалення рішень в умовах невизначеності й часових обмежень. За таких обставин вигорання набуває не лише індивідуального, а й системного характеру, впливаючи на якість надання психологічної допомоги, ефективність службової діяльності та рівень психологічної безпеки в цілому.

Звідси, сьогодні особливої актуальності набуває проблематика практично орієнтованої профілактики професійного вигорання психологів сектору безпеки та оборони України з урахуванням специфіки їхньої службової діяльності в умовах воєнного стану. Саме своєчасні профілактичні заходи, націлені на збереження психологічної стійкості та психологічного благополуччя фахівців, є важливою умовою підтримання ефективності системи психологічного забезпечення в сучасних умовах.

Дослідженням поняття вигорання у психології займалися такі науковці, як Г. Фрейденбергер та К. Маслач, які заклали методологічні основи вивчення феномену, а також українські фахівці, як А. Дроздова, О. Кокун, Л. Карамушка, Г. Ложкін, Л. Лотоцької-Голуб, Т. Кодлубовська, Ю. Ковровський, В. Корольчук, Т. Титаренко, Ю. Паловські, Л. П'янківська, Н. Чепелева та інші. Наукові праці, у яких вивчали феномен вигорання у психологів, представлені в роботах В. Босько, А. Костюка, М. Міщенко, В. Лефтерова, Ю. Чемодурової тощо. Водночас у наявних дослідженнях недостатньо висвітленими залишаються особливості проявів і профілактики вигорання у психологів сектору безпеки та оборони України з урахуванням специфіки їхньої службової діяльності та впливу умов воєнного стану, що зумовлює актуальність подальших наукових пошуків у цьому напрямі.

Відповідно до результатів емпіричного дослідження В. Босько протягом 2021-2022 років, спрямованого на вивчення особливостей емоційного вигорання серед психологів Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної поліції, виявлено, що у 51% респондентів зафіксовано наявність симптомів емоційного вигорання. Більше того, 23% опитаних уже на момент проведення дослідження перебували у стані, який об'єктивно свідчив про потребу в професійній психологічній допомозі [1, с. 46]. Тому проблема системної профілактики емоційного вигорання психологів сектору безпеки та оборони України в умовах воєнного стану є актуальною, оскільки самі фахівці зазнають впливу воєнних подій, переживають особисті втрати та перебувають у стані тривалого психоемоційного напруження. Зазначені профілактичні заходи мають бути спрямовані на зниження ризику професійних помилок, попередження передчасного припинення фахової діяльності, а також на запобігання розвитку психічних розладів.

Поняття профілактики та корекції емоційного вигорання розуміють як «цілеспрямований процес використання сукупності психологічних, педагогічних, організаційних, медичних, рекреаційних та інших прийомів і засобів для запобігання синдрому емоційного вигорання або мінімізації його наслідків і негативного впливу на здоров'я, життя та діяльність людини» [2, с. 201].

До основних профілактичних заходів, спрямованих на запобігання емоційному вигоранню психологів сектору безпеки та оборони України, доцільно віднести:

- організаційні, які передбачають рівномірне професійне навантаження, а також формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі;

- психоедукаційні, мета яких – підвищення рівня поінформованості фахівців щодо механізмів розвитку емоційного вигорання, його наслідків та ранніх ознак, а також такого явища як «втома від співчуття»;
- психопрофілактичні та корекційні заходи, що включають регулярні супервізії та інтервізії, індивідуальну психотерапію, спеціально розроблені тренінгові програми;
- особистісно орієнтовані заходи, спрямовані на формування адаптивних копінг-стратегій, розвиток резильєнтності і рефлексивності, підтримання балансу між професійною діяльністю та особистим життям.

Якісна реалізація організаційних профілактичних заходів є прямою відповідальністю керівництва та виступає ключовою умовою збереження професійної ефективності й психологічного благополуччя персоналу.

Під час реалізації психоедукаційних заходів вважаємо доцільним розповідати про поняття «втоми від співчуття», це сукупність симптомів вигорання та стресових проявів, що виникають у опікунів та представників допоміжних професій внаслідок тривалої роботи з людьми, які пережили травму [3]. Усвідомлення цього феномену сприяє ранньому виявленню деструктивних змін у власному психоемоційному стані фахівців та формуванню відповідального ставлення до своєчасного звернення по професійну підтримку.

Серед психопрофілактичних і корекційних заходів особливе місце, на нашу думку, посідають тренінгові технології, які є одним із найбільш дієвих інструментів підтримки та відновлення. Зокрема ефективними є використання методів самодослідження і самопомоги позитивної психотерапії Н. Пезешкіана [2]. Зокрема, застосування моделі балансу Н. Пезешкіана, що охоплює чотири ключові сфери (тіло, діяльність, контакти, сенси), дає змогу цілісно побачити, як людина живе в теперішній момент і яким чином ці сфери впливають на її життя [4, с. 147]. Часто в психологів сектору безпеки та оборони України спостерігається концентрація у сфері «діяльність» (професійна реалізація, навчання), що відбувається за рахунок виснаження ресурсів сфери «тіло» (ігнорування фізичних потреб, сну, відпочинку) та звуження сфери «контакти» (ізоляція, формалізація спілкування поза роботою).

Окремий вектор профілактичної роботи складають особистісно орієнтовані заходи, спрямовані на зміцнення «Я-концепції» фахівця та розвиток його внутрішніх ресурсів. До них належать рефлексивні практики, що дозволяють аналізувати власні емоційні реакції та оцінювати особисті досягнення; розвиток емоційної компетентності та навичок саморегуляції; формування конструктивних копінг-стратегій, розвиток професійної ідентичності через усвідомлення власних сильних сторін, досягнень та значущості своєї діяльності. Сюди ж належить наявність хобі та інших видів позаробочої активності, що дозволяють фахівцю відновлювати психоемоційні ресурси, знижувати рівень стресу та підтримувати внутрішню гармонію, забезпечуючи стійкість до професійних навантажень.

Отже, вирішення проблематики забезпечення профілактики вигорання серед психологів сектору безпеки та оборони України потребує системного підходу до профілактики та підтримки фахівців. Ефективне запобігання вигоранню передбачає комплекс організаційних, психоедукаційних, психопрофілактичних та особистісно орієнтованих заходів, серед яких ключове значення мають тренінгові технології, підтримка балансу між професійним та особистим життям, а також активне залучення до позаробочої діяльності. Реалізація таких заходів підвищує професійну ефективність психологів та підтримує їхнє професійне благополуччя.

Джерела:

1. Босько В. Теоретико-емпіричний аналіз проблеми емоційного вигорання психологів сектору оборони та безпеки України. *Вісник Національного університету оборони України*. 2023. С. 41–49.
2. Босько В. І. Профілактика емоційного вигорання в екстремальних психологів методами самопізнання і самопомоги Н. Пезешкіана: дис. ... докт. філос. в галузі психології: 053. Харків, 2023. 269 с.
3. Compassion fatigue. *APA Dictionary of Psychology*. URL: <https://dictionary.apa.org/compassion-fatigue> (date of access: 26.01.2026).
4. Тищенко М. Основи позитивної психотерапії : навч. посіб. Київ : ТОВ «Франко Пак», 2025. 536 с.

ВІЙНА В УКРАЇНІ: ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ ТА НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції

20 лютого 2026 року

Упорядник:
У. О. Цмоць

Формат 60x84/8.

Умовн. друк. арк. 72,1. Зам. № 9-26.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.